

РАБОТНА СРЕЩА НА ГРУПА ПО ВЪПРОСИТЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО НА ДЕЦАТА БЕЖАНЦИ

Дата: 30.01.2025, 10 часа

Линк: [Join the meeting now](#)

Присъстват:

- Анелия Йотова, МОН, Дирекция „Приобщаващо образование“
- Виктория Кирилова, МОН, Дирекция „Приобщаващо образование“
- Мария Янкова, УНИЦЕФ България
- Николета Старкова, УНИЦЕФ България
- Ива Парцалева, ВКБООН
- Мая Мойсенко, Компас
- Ваня Добрева, Асоциация Хипофиза
- Олга Колот, Фондация за Достъп до права
- Сийка Чавдарова-Костова, СУ „Св. Климент Охридски“
- Юлианна Колюкина, Украински кошер
- Невяна Филева, Сдружение Енерджи
- Янка Косарова, Фондация за Достъп до права
- Елена Волкова, Ситуационен център „Отворени Врати“
- Альона Нейкова, Български червен кръст
- Йоана Бестуик, Ситуационен център „Отворени Врати“
- Александра Гайтанджиева, ВКБООН
- Кристина Гологанова, фондация Рийч Аут
- Наталия Елис, USRF
- Дария Хорбачик, USRF

Дневен рег:

1. Актуална информация от Министерство на образованието и науката
2. Актуална информация по отношение на предоставяне на обучение по български език за възрастни – Агенция по заетостта
3. Представяне на плановете за годината от страна на участващите организации [таблица](#)
4. Обсъждане на нужди за планиране на следващите срещи

Мария Янкова откри срещата, представи дневния ред и даде гумата на Анелия Йотова

Актуална информация от Министерство на образованието и науката:

Анелия Йотова отбеляза, че в продължилата четвърта учебна година кризисна ситуация са идентифицирани някои много добри практики и подкани участниците в работната група да споделят информация за планираните от тях дейности, да дадат предложения какво може да бъде предприето от МОН и как да бъдат подобрени добрите практики. Г-жа Йотова добави, че би било полезно да се документира какво са правила всички организации, за да може по този начин да се види пълнотата на отговора в България.

Мария Янкова сподели, че даването на гласност на добрите примери и практики е с основен фокус в работата на групата за тази година. На 4 февруари предстои среща във Варна, на която ще присъстват представители на детски градини, училища и организации, които имат широк опит на терен, и ще представят техния опит в работата с бежанци, разполагайки я в по-широкия контекст на политиките за десеграцията, приобщаващо образование и идентифицирането на потребностите на децата бежанци.

Актуална информация по програми на Агенция по заетостта:

Ива Парцалева сподели, че няма да се включи представител на Агенцията по заетостта; Агенцията в момента ръководи два проекта – един за хора, включени в заетост и друг за такива, които търсят работа. При условия, че са регистрирани в Бюрото по труда, им се предоставят ваучери за обучения за придобиване на ключови компетентности през обучителни центрове, които имат договор с АЗ. Във Варна има осъществен такъв курс, няма информация за това дали на други места това оперативно се случва; ще изпрати писмена информация за имената на проектите.

Ваня Добрева съобщи, че са се опитали да организират по тази линия курс за медицински специалисти, минавал е през Варненския университет по мениджмънт. Тъй като рискът е изцяло за сметка на организаторите на курса, а АЗ не покрива пазарната цена на курса, те са поискали депозит от курсистите, поради което записаните са се отказали. Курсът е прекалено дълъг - 6 месеца, а няма как бежанците в тяхната несигурна ситуация да планират такава ангажираност. Счита, че почти никакви курсове не вървят, ще погледат запитване по ЗДОИ в тази връзка. Препоръчва курсовете да бъдат по-кратки и да бъдат разделени на нива и модули, както и да се адресира въпросът с това у кого стои риска – в момента е само в организаторите на тези курсове.

Ива Парцалева пита дали шест месеца са нормативно заложили от АЗ или е по решение на самия университет в случая, както и дали може някоя от организациите, които работят с бежанци да кандидатстват и те да осъществяват тези обучения.

Ваня Добрева отговори, че организациите може да кандидатстват, ако имат човешкия ресурс; от АЗ са нормативно заложили 600 часа.

Ива Парцалева заяви, че ще се свърже с Агенцията и ще даде по-подробна информация за процедурата при организации.

Актуална информация за планираните за годината дейности от страна на участващите организации:

Йоана Бестуик и Елена Волкова, Ситуационен център Отворени Врати - образователна медиация, подкрепя за постъпване в българското образование, превенция на ранно отпадане (медиация, антибулинг, допълнителни часове за усвояване на предмети заради езиковата бариера, основно насочени към по-големите деца), езикови курсове в образователния център основно за деца на български + английски и френски език, уроци за украинската матура, организация на дистанционно провеждане на украинските матури в езиковия център в София, активности за социализация и неформално образование за младежи, клуб по таекуондо, клуб за настолни игри, психологическа подкрепа за деца и родители, проект по Еразъм за интеграция на украинските бежанци с българските младежи.

Ваня Добрева, Хипофиза - предстои да се заведат дела за неправомерните действия на община Варна във връзка с липсата на достъп на украинските деца до ДГ и изплащането на компенсации. Сподели, че по официални данни над 3000 деца са записани над норматив в ДГ. В допълнение сподели, че успеваемостта на изпита по български език за медицински специалисти е два пъти по-малка, изказват се съмнения, че методите на оценяване на обективни и се препоръчва да бъде осъществена проверка от МОН. Повдигна се въпрос какви са плановете за включване на украински педагози в образователната система.

Йоана Бестуик споделя, че през 2023 са обучили група от 11-15 учители с подкрепата на УНИЦЕФ, като учителите са минали курсове по български и са получили признание на дипломите им, но впоследствие са срещнали затруднения в намирането на работа, изразяват се опасения, че от училищата нямат желание да бъдат наемани украински учители.

Невяна Филева - център Компас, създаден с подкрепата на ВКБООН, където няколко организации предоставят съвместно помощ на украински бежанци; в готовност са да посрещат и новопристигнали, независимо от причината за търсената подкрепа се поставя въпроса за образованието и се подкрепят семействата за включване в образователната система; идентифициран проблем - семействата обаче много често искат децата им да продължат обучение в украинско училище, поради което незаконни украински училища/школи и добиват все по-голяма; създали са подготвителна група с български и украински специалисти за деца между 5-7 години; подпомагане за деца 1-7 клас, които вече са част от българската образователна система и посещават центъра почти всеки ден, получават допълнителна подкрепа, за да наваксат с учебния материал, предизвикателно е, че децата са от различни училища и трябва индивидуално да се работи с тях, за да има реални резултати; подкрепа за завършилите училище да бъдат приобщени във ВУЗ.

Юлианна Колюкина, Украински Кошер – споделя във връзка с предучилищно образование, че често при тях идват деца, които не са социализирани и изобщо не са интегрирани, някои от тях имат проблемно и агресивно поведение; има въпрос към МОН как могат съвместно да направят информационна кампания за записване на деца в предучилищни групи, препоръчва да има списък със свободни места в училище.

Дария, Помощ за Украйна – успешен проект за организиране на курсове по български език за деца; проблем е, че не могат да издадат валиден сертификат, който да важи за прием в университет. Пловдивският университет провежда такъв изпит, при полагането му се издава сертификат, но струва 100 евро, което е проблем за многодетните семейства.

Мая Мойсенко, Център Компас Бургас – продължаване на курсовете по български език в център Компас в Бургас, както и психологическа подкрепа за адаптация деца в ДГ и училища и техните родители, културни събития с украинска общност и български ученици, спортни дейности, тематични работилници за деца, съвместни дейности за украински деца с БМЧК Бургас, психологическа работа за идентифициране на интереси с оглед кариерно ориентиране. Получена е информация от родители, че е изпратено съобщение от класни ръководители до родители да представят копия на документи за утвърдена временна закрила в срок до 15 февруари, с предупреждения, че ако родителите не представят документите, децата им ще бъдат отписани от училище.

Ива Парцалева съобщава, че решението за утвърждаване на временна закрила е подготвено от Държавна агенция за бежанците и е в Министерски съвет, очаква се всеки момент да бъде финализирано; споделя за проблем при записване на ученици след 7ми клас, защото поради неинформираност на много места считат, че е необходим апостил за валидност на дипломата.

Олга Колот споделя, че е получена нота от посолството на Украйна с информация, че апостил не трябва с оглед договор между двете държави, изисква се заверка (подпис и печат) от консулско лице.

Изказват се твърдения от различни участници, че е необходим само превод на дипломата; тази информация ще бъде допълнително проверена след срещата.

Ната Елис, Помощ за Украйна, Пловдив - добра съвместна работа с община Пловдив и РУО, съдействие от сирийската общност; МОН и ВКБООН са направили добър наръчник за учители за работа с деца бежанци; регистриран само един случай на тормоз на дете бежанец през изминалата година, в предходната са били 15; работа с директори, учители, психолози; в Пловдив няма незаконни украински училища; необходимост от супервизия на учители и обучение за работа с новопристигнали деца бежанци, за които има различни предизвикателства, правят се по 3-4 обучения на година съвместно с ВКБООН, готови са да споделят своя опит с организациите, които биха искали да предприемат същото.

Кристина Гологанова, Рийчаут – продължаване на езиковата подкрепа; фокус групи за майки, които имат нужда от курс по български; втори тираж на наръчник АБВ; издаване на наръчник по национална програма Детско полицейско управление – програма на Национална полиция, имало е два пилотни лагера за деца бежанци, вкарана е тяхната

програма в този наръчник, който включва първа помощ, бедствия, аварии, правила за движение, но и учебни материали по български език; албум за София – 20 обекта, заснети от деца и младежи бежанци от различни гържави по алтернативна фотографска техника, текстовете са на 5 езика, може да се служи като модел за това как се правя опознавателните материали за чужденци; социални ателиета за интеграция, които да се въведат в лагерите в Овча купел и Военна рампа; академия за учители на ВКБООН – да се помисли как да се стимулират повече учители, които имат работа с деца бежанци, да кандидатстват в такива обучения; предизвикателства за идентифициране на СОП сред деца бежанци поради незнание на езика.

Юлианна Колюкина, Украински Кошер – работят с около 50 деца със СОП, планират обучение за специалисти, които работят с украински деца със СОП, само от Пловдив е имало изявено желание за участие до този момент; планират да направят методическо ръководство, но засега тази идея не е развита, могат да помогнат със консултация със специалисти.

Альона Нейкова - през изминалата година са формирали няколко групи за преподаване на български език на по-високи нива с оглед кандидатстване във ВУЗ, БЧК издават сертификат, който се приема от ВУЗ; тази година ще бъдат проведени 20 курса по български, планирано е увеличаване на броя с финансиране по други програми и съдействие на ВКБООН.

Ива Парцалева - обучения по български език ще се предоставят и от Каритас, Международната организация по миграция; през февруари или март ще бъде проведена среща с педагози, която има за цел да помогне за поставяне на целите за застъпничество и за политиките, за които ще настояват; методически насоки на педагозите; планира се финансова подкрепа за ученици, таргетът е 910 деца записани в ДГ и училища, приоритизирани ще бъдат деца с увреждания и такива, които са непридружени, настанени в хотели и бази или идват от домакинства с един родител или многодетни семейства; университети – ще бъде проведена среща с представители на университети, ще бъде проведена информационна кампания за записване на бежанци във ВУЗ, ще бъдат предоставени 18 стипендии за най-изявени и мотивирани студенти бежанци.

Янка Косарова - съдействие за документи за получаване на закрила, процесуално представителство при обжалване на откази за предоставяне на закрила; правно консултиране при записване в училище, при случаи на насилие в училище или дискриминация; обхващат временна и международна закрила, разрешения за пребиваване и всички лица, които нямат статут.

През чат проф. Сийка Чавдарова – Костова сподели, че планират стартиране на изследователски проект, свързан с условията за ефективност на социалното включване на бежанците, в т.ч. образователното. Ще се радва на сътрудничество след стартирането на проекта /вероятно през м. април/. Ще се включат преподаватели и студенти от Факултета по педагогика, СУ. Допълнително ще бъде споделена повече информация.

Набелязани действия следствие дискусиата:

- През групата да се събере информация за това какво е постигнато до тук от организациите, за да се види пълнотата на отговора на кризата. УНИЦЕФ ще подкрепи процеса.
- Ива Парцалева да даде обратна връзка към Агенцията по заетостта във връзка със споделеното за курсовете по български език и да се търси възможност за по-добра реализация на програмата.
- Да се посвети отделна среща за това как се включват в българската образователна система украински педагози и какви са предизвикателствата.
- Да се проведе целева кампания за записване в предучилищни групи (МОН, РУО, НПО)
- Да се изпрати до групата разяснение за това каква заверка се изисква на дипломите, за да не се получават недоразумения (МОН, ВКБООН, ФАР)
- Да се помисли за засилена подкрепа за подготовка за НВО след 7 клас (УНИЦЕФ финансира такава в София, да се помисли как може да се разшири, за да достигне до повече деца, вкл. от страната)
- Ива Парцалева да изпрати информация с налични курсове по български език.

Следваща среща:

Ще бъде планирана допълнително в координация с МОН.

Brief summary of action points (in English):

- Within the group, to collect information on what has been achieved so far by the organizations in order to see the completeness of the response to the crisis. UNICEF will support the process.
- Iva Partsaleva to give feedback to the Employment Agency in relation to what has been shared about the Bulgarian language courses and to look for an opportunity for better implementation of the program.
- A separate meeting should be dedicated to how Ukrainian pedagogues are included in the Bulgarian educational system and what the challenges are.
- To conduct a targeted campaign for enrollment in preschool groups (MES, RDE, NGO)
- To send to the group an explanation of what certification is required for diplomas in order to avoid misunderstandings (MES, UNHCR, FAR)
- To explore opportunities for increased support for the preparation of the exams after the 7th grade (UNICEF finances such activities in Sofia, to explore possibilities of how it can be expanded to reach more children, including from the country)
- Iva Partsaleva to send information with available Bulgarian language courses.

Next meeting:

It will be further planned in coordination with the Ministry of Education and Science.